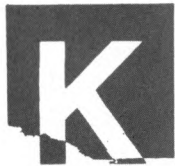

THE MUSEUM TIME-MACHINE. Putting cultures on display. Edited by Robert Lumley. A Comedia Book, published by Routledge, London i New York, 1988, pp. 1–241, ilustr.

Branka Šulc

njiga predstavlja muzejskim prikazima, esejima i analizama muzejskoga djelovanja i samo moguće redefiniranja uloge muzeja kao »reprezentata povijesti«, autora iz Francuske, Velike Britanije, SAD i Kanade. Organizacija knjige je uređena

prema uvodnim napomenama R. Lumleya, u smislu odjeka radova muzejskih stručnjaka unutar i izvan muzeja. Tako je prvi dio posvećen prezentaciji povijesti i nasljeđa, a drugi dio pokriva područja koja su specifična određenim vrstama novijih muzeja (science muzeja) i muzeja kao institucija ali i s prikazima šireg značenja. Treći dio bavi se samo problemom muzejske publike. Takva podjela omogućava čitaocu da identificira ključne probleme područja, kao što je to primjerice uloga muzeja u prezentiranju naše povijesti nama. U sastavu prvog dijela naslovljenog Pejzaž nostalgije Ph. Hoyau, B. West i T. Nennett raspravljaju o porastu open-air muzeja, polazeći od premise da ideja o kulturnom nasljeđu danas obuhvaća sve ono što je etiketirano »povijesnom evidencijom« što ide od rudarskih naselja do dvorana Versaillesa. Kritički se u tom dijelu knjige poantira i Ironbridge Gorge muzej i stari, u većini muzeja još važeći, odnos prema publici/posjetiocima.

Muzeji u svijetu promjena oznaka je sljedećeg poglavlja knjige u kojem autori A. Kirby, G. Porter, A. Morton, B. Durrans i J. Silver, različitim esejima kojima su polazišta dana s pozicija muzejskih stručnjaka i to u rasponu od sutrašnjice muzeja prema današnjem statusu za napose science muzeje, govore o prezentaciji kulture i promjenama u etnografskim muzejima te o ponešto zabrinjavajućem stanju u očuvanju i prezentaciji kulture danas. U trećem dijelu, Sociologija muzejske publike, analizira se sastav i ponašanje posjetilaca na primjerima Centra Pompidou u Parizu i njegovim ograničenjima kao utopijskog mjesta ostvarenja potpune ili punije demokracije u otvorenosti publici autora N. Heinicha i o temi moguće komercijalizacije muzeja E. Hooper-Greenhill, te njezinim ograničavajućim faktorima.

Različite vrste muzeja u kasnom 20. stoljeću suočavaju se s problemom kako funkcionirati kao time-machine i jesu li u tom pristupu muzeji dovoljno povijesni ili suvremeni.

Knjiga u svojim esejima sugerira i vrlo važnu orijentaciju muzeja ovoga stoljeća: da on treba djelovati na naše osjećaje u smislu čuđenja i provokacije samih posjetilaca da misle, da može prezentirati i prošlost i sadašnjost i povezati i evropske i izvanevropske kulture, da umije postaviti pitanje o sistemu klasifikacija tih kultura danas. Muzej danas svakako ne može biti kritiziran samo poradi takvih zastarjelih klasifikacija i »hranjen« recikliranom nostalgijom ili zbog svojih političkih i društvenih funkcija, već zbog oslabljenog korištenja kulture a time našeg osjećanja o mogućnosti humanije prezentacije civilizacija. Danas, kada su prisutni brojni konflikti i razlike i izvan i unutar muzeja o tomu kako ga najbolje postaviti, kako najbolje prezentirati gradu, koja koncepcija nadilazi onu tradicionalnog muzeja, ova knjiga nudi širok spektar odgovora na sva ta pitanja u širokom kulturnom i sociološkom promjeru. Muzej za budućnost ipak ne smije biti ni malo sličan prirodoslovnom muzeju 19. stoljeća ali i prisutnom u ovom stoljeću u kojem je »sve jasno – ali nema fluida«.

Primljeno: 13. 4.1990.

BUILDING THE NEW MUSEUM, The Architectural League of New York, 1986.

Višnja Zgaga

imbolički značaj arhitekture muzeja mnogi uspoređuju s onim hramova i katedrala; prostor susreta duhovne i umjetničke baštine i visoke društvene i urbane svijesti. Svjedoci smo sve zamašnjih investicija u gradnji muzeja diljem svijeta.

Uočivši aktualnost teme muzejske arhitekture, američko udruženje arhitekata sponzoriralo je trodnevni seminar pod naslovom Umjetnost protiv zidova. Tema seminara problematizirala je odnos umjetničkog dijela i arhitekture muzeja. Svi referati kao i vrlo interesantne diskusije koje su vodili pozvani arhitekti, kustosi, restauratori i likovni kritičari, publicirane su u knjizi Izgradnja novih muzeja.

Prva tema promišlja odnos umjetničkih djela i muzejske arhitekture analizirajući tipologiju umjetničkih muzeja 19. i 20. stoljeća. Na primjeru izbora arhitekta za proširenje čuvene National Gallery u Londonu govori se o vrlo praktičnim problemima metodologije izbora, u kojem je muzeološki predložak formuliran prije natječaja imao jasno definirane kriterije koje je arhitekt trebao zadovoljiti. Diskusija koja je potom slijedila ukazala je na praktične probleme arhitektonske i muzeografske prirode.

Na primjerima pet novih američkih umjetničkih muzeja razmatrana su pitanja instalacija, cirkulacije posjetilaca i osvjetljenja eksponata. Premda se ne može govoriti o jedinstvenom mišljenju svih diskutanata, ipak se mogu sumirati neki stavovi. Za razliku od posljednjih tridesetak godina u kojima se za muzejski prostor preferirao onaj neutralni, modernistički prostor, prednost je dana tradicionalnim galerijskim prostorima sobe strogo oblikovanim prema djelima koja će biti izložena. Što se tiče rasvjete, prednost se daje prirodnoj zbog bogatstva kromatskih nijansi, iako se u tom slučaju moraju poduzeti često vrlo skupe i komplicirane tehničke mjere da bi se pravilno zaštitilo djelo. Stoga je najprihvatljivije rješenje kombinacija prirodnog i umjetnog svjetla. Ravnotežu između arhitekture muzeja i umjetničkih djela nužno je uspostaviti kako u objektima muzeja 19. stoljeća tako i u najsuvremenije dizajniranim interijerima. Prerastanje muzeja u kulturne centre, tendenciju i suvremene muzeologije i potrošačke kulture, zahtijeva i osmišljavanje novih prostora u okviru tradicionalnih muzejskih sadržaja. Knjižare, kafeterije i restauracije, auditorij i javne biblioteke, muzejske trgovine i trgovački centar dodatni su sadržaji koji prostor muzeja čine javnijim, a svaku aktivnost proširenja znatnim urbanim činom. Možda će nam se činiti najheretičniji primjer Wrightova »bisera« muzejske arhitekture Muzeja Solomon R. Guggenheim uvećanog za jedanaest katova odnosno 29.000 četvornih metara, što čini novi prijedlog arhitektonskog projekta koji potpisuje Gwathmey Siegel. Još je ambiciozniji projekt proširenja Whitney Muzeja u New Yorku, Michael Gravesa, koji 80.000 četvornih metara proširuje na 130.000 kvadrata.

Primljeno: 3. 4. 1990.